

گذری بر تاریخ مبارزات انقلابی روحانیون برجسته نهضت اسلامی در مشهد (قسمت اول)

بزرگان یک مبارزه بزرگ

رضا سلیمان نوری ا پیش از این در نوشتاری که روز چهارشنبه دوازده بهمن در همین صفحه منتشر شد، به نقش و جایگاه بیوت مراجع مستقر در مشهد در جریان پیروزی انقلاب اسلامی اشاره کردیم. اما با توجه به حوزه فعال و پویای مشهد، روحانیون برجسته دیگری هم در این شهر ساکن بوده‌اند که هر کدام در جریان پیروزی انقلاب اسلامی نقش ارزنده‌ای ایفا کرده‌اند. در ذیل طی دو شماره با شاخص‌ترین روحانیون مبارز مشهد در روزهای قیام مردمی علیه طاغوت که طریقی جز حمایت کامل از حکومت اسلامی برای خود انتخاب نکردند، آشنا می‌شویم.

آیت‌ا... سید علی خامنه‌ای

آیت‌ا... شیخ ابوالحسن مقدسی شیرازی

آیت‌ا... شیخ غلامحسین تبریزی

شهیدسیدعبدالکریم‌هاشمی نژاد

شیخ ابوالحسن شیرازی که پس از واقعه قیام گوهرشاد به نجف اشرف رفته و در آنجا رحل اقامت گزیده بود، پس از اخذ اجازه اجتهاد از برخی آیات عظام نجف به ایران بازگشت و از سال ۱۳۴۰ برای تدریس و تربیت طلاب فاضل به مشهد آمد. وی از همان ابتدای نهضت امام خمینی^(ع) در خرداد ۱۳۴۲ از آنجا که دریافت‌ه بود، حفظ اسلام و شرف مسلمانان به چنین قیامی نیاز دارد. در همراهی انقلاب کوتاهی نکرد. شیخ ابوالحسن در سال‌های اوج مبارزه عمومی و علنی مردم، می‌کوشید تا از علمای مشهد برای نشر اعلامیه‌های ضد رژیم امضا بگیرد و امضای اوپای تمامی اعلامیه‌های عمومی روحانیت کشور و اعلامیه‌های صادره از مشهد و اغلب اعلامیه‌های صادره از قم دیده می‌شود. شیخ ابوالحسن شیرازی پس از پیروزی انقلاب به عنوان نماینده مردم استان خراسان در مجلس خبرگان قانون اساسی برگزیده‌وهمچنین در دوره‌های اول و دوم مجلس خبرگان رهبری نیز به عنوان اولین نماینده خراسان انتخاب شده. وی که به روایت صحیفه نور یکی از پنج نفری است که امام خمینی^(ع) در مکاتبات خود در سال‌های پس از انقلاب از لقب «آیت‌ا...» برای ایشان استفاده کرده است، در سال‌های بعد علاوه بر برپایی نماز جمعه، توجه ویژه‌ای برای رفع مشکلات مردم داشت و در سال‌های دفاع مقدس، بارها در جبهه‌های نبرد حضور یافت و منزلش تا آخرین روزهای عمر پایگاهی برای رفع مشکلات مستضعفان بود.

- آیت ... غلامحسین تبریزی؛ نخستین امام جمعه
- آیت‌ا... حاج شیخ ابوالحسن مقدسی شیرازی را که اغلب مردم دهه اول انقلاب، بیشتر به عنوان امام جمعه منتخب امام خمینی^(ع) به خاطر می‌آورد، باید مردی که سال ۱۲۹۳ خورشیدی در کوهستان داراب متولد شده و ۱۶ مرداد ۱۳۷۹ در مشهد درگذشته است، می‌توان در تمامی حرکت‌های انقلابی مشهد مشاهده کرد.

● آیت‌ا... سید علی خامنه‌ای؛ اندیشمند مبارز رهبر معظم انقلاب یکی از چهره‌های تأثیرگذار روحانیت مشهد در روزهای منجر به پیروزی انقلاب اسلامی است. ایشان در بخشی از دوران زندگی خود با ترجمه آثار مبارزان بزرگ جهان عرب چون «آینده‌د قلمرو اسلام»، اثر سید قطب، «مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان» نوشته عبدالمعین النمر و «صلح امام حسن^(ع)؛ پرشکوه‌ترین نرمش قهرمانانه تاریخ» تألیف شیخ راضی‌آل یاسین، سعی در آگاه‌سازی مردم به‌زویای مغفول در بین اسلام داشتند و البته هم‌زمان مبارزه مستقیم با رژیم پهلوی را هم با استفاده از رسانه منبر به شدت دنبال می‌کردند. رهبر معظم انقلاب در طول دوران مبارزاتی خود علیه رژیم طاغوت‌شش مرتبه دستگیر شدند و به زندان افتادند که آخرین این بازداشت‌ها با حمله مأموران ساواک به منزل ایشان در دی‌ماه ۱۳۵۳ اتفاق افتاد. آیت‌ا... خامنه‌ای پس از آزادی از زندان، برنامه‌های مبارزاتی را ادامه دادند تا اینکه پس از درگذشت آیت‌ا... سید مصطفی خمینی در نجف اشرف و تحولات رخ داده در پی آن، رژیم پهلوی برخی از مبارزان سرشناس از جمله ایشان را دستگیر و برای سه سال به ایران‌شهر تبعید می‌کند، اما در اواسط سال ۱۳۵۷ با اوج‌گیری مبارزات عموم مردم مسلمان و انقلابی ایران، از تبعیدگاه آزاد می‌شوند و به مشهد بازمی‌گردند.

رهبر معظم انقلاب همچنین در صفوف مقدم مبارزه ضد رژیم مردم مشهد در نیمه دوم سال ۵۷ نقش مؤثری داشتند. آن‌چنان که سخنران اصلی بسیاری از اجتماعات به ویژه تحصن بزرگ بیمارستان امام رضا^(ع) در آذر ۱۳۵۷ بودند. ایشان ۲۲ دی ۱۳۵۷ از

در روزهای دهه فجر امسال قصد داریم از ۱۲ تا ۲۲ بهمن ۱۴۰۱ خورشیدی روایت رویدادهای انقلاب مشهد را در سه فصل (خیزش، قیام و پیروزی) از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۷ در هفت قسمت روایت کنیم. با ما همراه باشید.

مرضیه تریابی

دهه ۱۳۵۰ با همه سختی‌هایش فرامی‌رسد. اختناق در اوج قرار دارد، قیمت نفت به ناگاه افزایش یافته و شاه به عنوان بزرگ‌ترین خریدار سلاح شرکت‌های آمریکایی، بیش از هر زمان دیگر احساس قدرت می‌کند.

به نظر می‌رسد قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲، به یک واقعه دوردست و از یادرفته تبدیل شده‌باشد؛ امام خمینی^(ع) در عراق تبعید است و آزادی خواهان، در بند زندان‌ها و مخوف رژیم شاه هستند. بااین حال، هنوز هم در این شب خوفناک، ستاره امید در آسمان تاریک این سرزمین، سوسومی‌زند. در واقع مشهد آن دوران، علی‌رغم اختناق حاکم، باز هم کانون مبارزه باقی مانده و فعالیت‌های مبارزان خشکی‌ناپذیرش، همیشه رژیم را نگران می‌کند. روابط این انقلابیون با دیگر شهرها، عمدتاً از طریق روحانیت مبارز، نزدیک و همیشه برقرار بوده است. در ۲۸ آبان ۱۳۵۲، آیت‌ا... سیدمحمود طالقانی، مخفیانه به مشهد می‌آیدودر منزل آیت‌ا... سیدعلی خامنه‌ای میهمان می‌شود. حساسیت ساواک نسبت به اقدامات و روابط آیت‌ا... خامنه‌ای، با این ملاقات افزایش یافته و به تعطیلی مسجد کرامت در هشتم اسفند ۱۳۵۲ می‌انجامد. اما نهضت متوقف نمی‌شود. در ۱۴ خرداد ۱۳۵۳، اعلامیه‌ای تاپب شده با عنوان «به یاد شهیدان ۱۵ خرداد»، در شمارگان بالا، چاپ و در میان مردم توزیع می‌شود. ساواک شاگردان آیت‌ا... خامنه‌ای را مقرر می‌داند، اما سندی پیدا نمی‌کند. علمای طرف‌دار نهضت،

سال‌های پیش از پیروزی انقلاب اسلامی است که از همان سال‌های نخست تحصیل علوم دینی زیر نظر آیت‌ا... کوهستانی در زادگاهش با مبانی مبارزه ضد رژیم پهلوی آشنا شد و پس از آغاز نهضت انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی^(ع) در سال ۱۳۴۱، به جریان فعال انقلابیون پیوست و با سخنرانی‌های خود در مبارزه مشارکت داشت. آقای هاشمی‌نژاد در نیمه شب ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ به همراه تعدادی از علما، فضلا و عاظم در تهران دستگیر شد، ولی پس از آزادی بار دیگر به دلیل سخنرانی انقلابی و حمله صریح به پهلوی دوم در مسجد فیل مشهد (که در جریان آن برای نخستین بار تعدادی از مردم مشهد شهید شدند) دستگیر و به زندان افتاد. اما بر اثر اعتراضات مردمی و تلاش علما، پس از سه‌ماه آزاد شد. این شهید بزرگوار، در روزهای منتهی به پیروزی انقلاب اسلامی یکی از سخنرانان اصلی اجتماعات مختلف از جمله تجمع اعتراضی بزرگ مردم مشهد در ورزشگاه تختی بود و به همراه تنی چند از روحانیون سرشناس مانع از حمله به پادگان شهر و مصادره اسلحه‌آن شد. وی که از روحانیون حاضر در تحصن بزرگ علمای مشهد در حرم مطهر رضوی نیز بود از بدو پیروزی انقلاب، مبارزه خود را با منافقین آغاز کرد و سال ۱۳۵۸ دبیر حزب جمهوری اسلامی خراسان شد. هاشمی‌نژاد در همان دوران برای مردم به مجلس خبرگان راه‌یافت و در تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ایفای نقش کرد، اما سرانجام ۷ مهر ۱۳۶۰ هم‌زمان با شهادت امام جواد^(ع)، در حال خروج از کلاس درس از سوی یکی از منافقان با عملیات انتحاری، ترور شد و به شهادت رسید.

- حجت‌السلام هاشمی‌نژاد؛ مبارزانسان‌ساز شهید سید عبدالکریم هاشمی‌نژاد نیز از چهره‌های برجسته مبارز مقیم مشهد در

- تکاپوهای بی‌حاصل رژیم

ساواک در ادامه برای مهار اعتراضات، به بازداشت تعدادی از روحانیون مبارز در مشهد روی می‌آورد. پرهیز ثابتی، رئیس اداره امنیت داخلی ساواک، در نامه‌ای به ساواک خراسان، در ۲۱ آذر ۱۳۵۱، دستور می‌دهد: «سرربعاً تشکیل کمیسیون حفظ امنیت اجتماعی، ترتیبی اتخاذ شود که روحانیون مورد بحث برای سه‌سال به شهرهای بد آب و هوا تبعید شوند». شیخان، رئیس ساواک خراسان نیز بلافاصله دستور بازداشت روحانیون مبارز مشهد و در رأس آن‌ها، آیت‌ا... خامنه‌ای را صادر می‌کند اما این اقدام نمی‌تواند از حجم اعتراضات بکاهد. نکته جالب اینجاست که ساواک نه برای آیت‌ا... خامنه‌ای و نه برای بازداشت دیگر روحانیون و مبارزان شهیدی، هیچ دلیل و مدرک محکمه‌پسندی ندارد. شیخان در نامه خود به ثابتی، مراحطاً به این موضوع اشاره می‌کند و می‌نویسد: «چندین بار این افراد بازداشت شده ولی دلایل و مدارک کافی برای تعقیب قانونی در دست نبوده و هم‌اکنون نیز، وجود ندارد. شیخان در ادامه ادبیات مشهود چندی می‌زند که به درگیری با مأموران رژیم شاه می‌انجامد و چند روز بعد، صدها نفر از کارگران و اصناف، در همان مکان تجمع می‌کنند و به اعتراض می‌پردازند. مراسم چهلمین روز رحلت آقامصطفی با حمایت علمای بزرگ مشهد و حضور جمع کثیری از مردم، در مسجد ملاهاشم، روز جمعه، ۱۱ آذرماه ۱۳۵۶، برگزار می‌شود و با این تفاوت که این بار دایره حاضران در اعتراضات گسترش یافته و از محدوده حوزه و دانشگاه، به بطن جامعه نفوذ می‌کند.

به جای دیگر ایران شناخته شده بود. مشه‌دی‌ها با او و پدرش و نیز سوابق مبارزاتی آن‌ها آشنا بودند. دکتر شریعتی به دلیل فشار و محدودیت‌های اعمال شده از سوی رژیم شاه، مخفیانه به اروپا فرار می‌کند اما در آنجا، فشار روحی ناشی از سخت‌گیری ساواک نسبت به خانواده و پدرش، او را در تنگنای عجیبی قرار می‌دهد و در نهایت، باعث سخته کردن و درگذشت وی می‌شود. این اتفاق، برای دوستان شریعتی در مشهد، سخت و ناگوار بود، اما آن‌ها می‌کوشند که از این واقعه‌درناک یک فرصت برای نشان دادن دوباره اعتراض بسازند، همین می‌شود که مجلس ترجیم ایشان روز هفتم تیرماه ۱۳۵۶ در مسجد ملاهاشم، خیابان خسروی نو و پس از آن مراسم چهلمش در منزل شخصی استاد محمدتقی شریعتی هر دو به تظاهراتی گسترده علیه سیاست‌های رژیم پهلوی می‌انجامد.

- در ماتم آقامصطفی هنوز مشهد از فضای حوادث مربوط به درگذشت دکتر شریعتی فارغ نشده است که خبر ناگوار دیگری از راه می‌رسد، روز ۲۰ مهرماه سال ۱۳۵۶، آیت‌ا... سیدمصطفی خمینی، فرزند ارشد امام فردوسی مشهد هم، دست به اعتراض گسترده‌ای می‌زند که این‌بار، بر خلاف دفعات قبل، حالت پیوسته دارد. روز ششم آذرماه ۱۳۵۶، دانشجویان دانشگاه فردوسی دست به تظاهرات گسترده‌ای در محدوده خیابان شهید ابن سینا و دانشگاه ادبیات مشهد می‌زنند که به درگیری با مأموران رژیم شاه می‌انجامد و چند روز بعد، صدها نفر از کارگران و اصناف، در همان مکان تجمع می‌کنند و به اعتراض می‌پردازند. مراسم چهلمین روز رحلت آقامصطفی با حمایت علمای بزرگ مشهد و حضور جمع کثیری از مردم، در مسجد ملاهاشم، روز جمعه، ۱۱ آذرماه ۱۳۵۶، برگزار می‌شود و با این تفاوت که این بار دایره حاضران در اعتراضات گسترش یافته و از محدوده حوزه و دانشگاه، به بطن جامعه نفوذ می‌کند.

روایت‌هایی از روند رویدادهای انقلابی در مشهد (قسمت اول فصل دوم)

نهضت به انقلاب تبدیل می‌شود (حوادث سال ۱۳۵۶)

مانند آیت‌ا... سیدعزالدین زنجانی، به دلیل رویکردهایی که در درس‌های حوزه دارند، بازداشت و از مشهد تبعید شده، در ۲۰ دی‌ماه این سال نیز آیت‌ا... خامنه‌ای برای بار ششم بازداشت می‌شوند و این‌بار، ایشان را به کمیته مشترک ضدخرابکاری در تهران منتقل می‌کنند اما این اقدامات نمی‌تواند طرف‌داران نهضت را وادار به عقب‌نشینی کند، در تمام ماه‌های پیش از فرا رسیدن سال ۱۳۵۶، خشم مردم به آتش زیر خاکستر می‌ماند، خشمی که می‌شود آن را از اعتراضات گاه‌به‌گاه فهمید.

- ورود نهضت به مرحله جدید

اما سال ۱۳۵۶ در حالی آغازمی‌شود که مشهد، مانند همه ایران، برای شروع یک قیام تمام‌عراق، فقط به یک اتفاق و مقدمه نیازمند است. با فرا رسیدن خردادماه، فعالیت‌ها وارد مرحله جدیدی می‌شود. آیت‌ا... خامنه‌ای که به تازگی از زندان رژیم آزاد شده و به مشهد بازگشته است، در مسجد رضایی، روبه‌روی مکان سابق مدرسه سلیمان خان، جلسات درس و تفسیر و ... برگزار می‌کند. او به مناسبت فرا رسیدن سالروز قیام ۱۵ خرداد، درس خود را تعطیل می‌کند. درست در همین روز، دانشجویان و استادان دانشگاه فردوسی مشهد هم، دست به اعتراض و تظاهرات می‌زنند. تحلیلگران اسناد می‌گویند، ساواک معتقد بوده که میان این دو اتفاق رابطه‌ای منطقی وجود دارد؛ زیرا که بسیاری از دانشگاهیان، ارتباط مؤثری با روحانیون طرف‌دار نهضت امام خمینی^(ع) داشتند و مخالفان رژیم شاه در مشهد هم به دنبال شکل دادن به اعتراضات تازه بودند که در ۲۹ خردادماه، خبری ناگوار درهمه جا پیچید، دکتر علی شریعتی دار فانی را وداع گفت.

- درگذشت دکتر علی شریعتی

دکتر علی شریعتی، در مشهد، بیش از

مساجد انقلابی مشهد

کانون منتقدان و مبارزان

درباره نقش مسجد صاحب‌الزمان (عج) در مبارزات انقلاب اسلامی

زهرا بیات

رفاقت و نسبت فامیلی عبدالکریم هاشمی‌نژاد و سید حسن ابطحی سبب می‌شود که این دو نفر سال ۱۳۴۳ ساختمانی را در خیابان آزادی فعلی با همان شاه‌رضا نو دیروز، نزدیک به چهارراه اجاره و، کانون بحث و انتقاد دینی، را در آنجا راه‌اندازی کنند. اجاره‌ای و کوچک بودن کانون چهارراه‌زربنه و ساخته شدن مسجد صاحب‌الزمان^(ع) در محله بهایی‌های مشهد که برای هر مبلغی ایده‌آل به نظر می‌رسد، این دونفر را بر آن می‌دارد تا پس از پیشنهاد فعالیت در مسجد تازه تأسیس صاحب‌الزمان^(ع) در سال ۱۳۴۵ کانون را به این مسجد در میدان گوهرشاد (صاحب‌الزمان^(ع)) منتقل کنند.

قسمت فوقانی مسجد که جای نسبتاً خوبی برای تشکیل جلسات کانون بحث و انتقاد دینی بود با میل و صندلی برای جلسات کانون آماده و روزهای جمعه هر هفته در این محل جلسه‌ای عمومی تشکیل می‌شود و جلسات خصوصی نیز به‌عنوان درس اعتقادات و بحث و انتقاد و حتی درس‌های علمی در دیگر روزها پا می‌گیرند. این برنامه تا سال ۱۳۵۲ ادامه دارد و روحانیون شاخصی مانند آیت‌ا... مکارم شیرازی، آیت‌ا... سبحانی، آیت‌ا... دکتر بهشتی، آیت‌ا... سیدان و جمع زیادی از دانشمندان مختلف ایران و کشورهای اسلامی در آن حضور می‌یابند و ضمن سخنرانی به سؤالات پاسخ می‌دهند، اما دونفری که به طور دائم در مسجد حضور دارند و به جوانان آموزش می‌دهند خود آقای ابطحی و شهید هاشمی‌نژاد هستند.

کانون بحث و انتقاد دینی برنامه‌های منظمی دارد. جلسه پاسخ به سؤالات اصول اعتقادی روزهای جمعه سال از ساعت ۹ تا ۱۱ تشکیل می‌شود، اسناد مسجد می‌گویند که تنها در این جلسه ۱۲ هزار و ۷۳۰ سؤال پاسخ گفته شده است. در این جلسه ابتدا قرآن را با ذکر «و من يعظم شعائرنا... فانها من تقوى القلوب، به سمت تریبون می‌برند و همه نیز در مقابل آن قیام می‌کردند. قرائت قرآن ۵ دقیقه طول می‌کشید، سپس چراغ‌قرمزی که روی تریبون تعبیه شده بود روشن و خاموش می‌شد، بدین معنا که اگر برنامه ارائه مقاله توسط یکی از حضار نیست، سخنگو و پاسخ‌گوی سؤالات، سخن خود را شروع کند. این سؤالات را شرکت‌کنندگان در هفته قبل در اوراق رسمی کانون بحث و انتقاد دینی نوشته بودند. ۵ دقیقه مانده به ساعت ۱۰ با همان چراغ علامت داده می‌شد که سخنان خود را کم‌کم تمام کنند، رأس ساعت ۱۰ برای ۱۰ دقیقه پذیرایی انجام می‌شد و سپس چراغ که در تمام مدت پذیرایی روشن بود، دوباره خاموش می‌شد تا سخنگو پاسخ‌دادن به سؤالات را از سر بگیرد. ۵ دقیقه به ۱۱ دوباره علامتی داده می‌شد و ساعت ۱۱ پایان سخنان کسی بود که پشت تریبون می‌رفت. هیچ سخنگویی در هر شان و مقامی نمی‌توانست از این برنامه تخطی کند و دیگر برنامه‌های کانون نیز به همین منوال انجام می‌شد. علاوه بر این جلسه، هر روز چهار ساعت برای مراجعات و سؤالات خصوصی در نظر گرفته می‌شود، بنابراین افرادی که نمی‌توانند پرسش‌های خود را در جلسات عمومی مطرح کنند، با تعیین وقت قبلی در ساعت معین در دفتر کانون بحث و انتقاد دینی حاضر می‌شوند و اغلب به‌صورت جلسه مناظره سؤالات و مشکلات خود را می‌پرسند.

ابتکاری که به لطف آن وعظ یک‌طرفه به سخنرانی و پرسش و پاسخ و اظهارنظر حاضران همراه با انتقاد و سؤال تبدیل شده است، نه‌تنها مسجد صاحب‌الزمان^(ع) را بیش‌ازپیش شلوغ می‌کند که باعث می‌شود زمینه‌ای مناسب نیز برای ترغیب نسل جوان به مفاهیم عالیه دینی و نیز مسائل سیاسی روز فراهم شود. در واقع کانون بحث و انتقاد دینی تمام همتش را برای اصلاح عقاید نسل جوان بسیج می‌کند. چیزی نمی‌گذرد که محله بهایی‌های مشهد به محله صاحب‌الزمان^(ع) امروز مبدل شده و خانواده‌های بهایی نیز با مسلمان می‌شوند یا به محله دیگری کوچ می‌کنند. رهبر معظم انقلاب در همین باره می‌فرماید: «شهید هاشمی‌نژاد کانون برای جوان‌گویی به پرسش‌های مذهبی جوان‌ها تأسیس کرده بود که در آنجا جوان‌ها عقده‌های ذهنی خود را باز می‌نمودند»، البته جلسات به‌ظاهر مذهبی مسجد وجه دیگری نیز دارد و آن پرداختن به مسائل سیاسی کشور در قالب همین مسائل اعتقادی است؛ امری که ساواک ک مشهد را به مسجد صاحب‌الزمان^(ع) و مراجعاتش حساس می‌کند.

نخستین گزارش ساواک درباره این کانون مربوط به ۶ شهریور ۱۳۴۳ است که در آن آمده بانیان این مجلس دانش‌آموزان حقیقی و تقی‌زاده می‌باشند و در جلسات صبح‌ها آقای هاشمی‌نژاد و در جلسات بعدازظهر آقای عبداللهی [ابطحی] سخن می‌گویند. درباره بهائیت، مسیحی شدن بعضی از جوانان، بحث‌های اجتماعی و بحث درباره سیاست، مرجع‌های مذهبی و بیشتر توجهات البته به هاشمی‌نژاد معطوف است که به مراد جوانان انقلابی مشهد تبدیل شده است. در یکی از اسناد ساواک، به تاریخ ۲۱ آبان ۱۳۴۸ گزارش متن نامه حسن احمدی تشریری، دانشجوی وظیفه‌گروهان پنجم گردان یکم پادگان فرح‌آباد، به کانون بحث انتقاد دینی می‌باشند و در جلسات صبح‌ها آقای هاشمی‌نژاد و گفته شده «سید عبدالکریم هاشمی‌نژاد که سخنگوی این کانون بود، مطالبی علیه مصالح کشور ایراد و در چند جلسه نوار خمینی را گذاشته بود. سید عبدالکریم هاشمی‌نژاد فرد ناراحتی است. این شخص دارای افکار سیاسی مخالف است، ولی تظاهر به آن نمی‌کند و با اینکه محال فعالیت ندارد، در بعضی سخنرانی‌ها بیشتر به کشورهای غربی به‌ویژه آمریکا حمله می‌کند، ساواک می‌داند که آموزه‌های مداوم و منظم این کانون و سخنرانانش قدرت آن را دارند که جوانان را مقابل حکومت قرار دهند. کمابینه چنین می‌شود و بسیاری از انقلابی‌های مشهد از همین مسجد و جلسات کانون بیرون می‌آیند. این گونه است که مسجد صاحب‌الزمان^(ع) به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین پایگاه‌های انقلابی مشهد شناخته می‌شود.